

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) ezimzendők.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

260 szám

1876.

Felhívás az erdélyi gazdasági egylet összes tagjaihoz!*)

Az idei ápril hó 10-én tartott közgyűlés 69-ik jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozata alapján van szerencsénk az erdélyi gazdasági egylet összes tagjaival tiszteletteljesen tudatni, hogy a következő szakosztályok számára u. m.:

- I. Közgazdaság, statistika és mezőgazdasági ipar,
- II. földmivelés, növénytermelés és gazdasági gépészet,
- III. állattenyésztés,
- IV. erdészet,
- V. Kertészet és méhészet, végre
- VI. szőlészet és pinczekezelés

az aláírási ivenk megnyitattak. A bejegyzés helybeli vagy vidéki tagok által egyaránt csakis személyesen vagy levél útján eszközölhető; egy tag több szakosztályban is részt vehet. Mihelyest szakosztályon-

*) Teljes tisztelettel kérjük erdélyrészi, valamint szakbeli társaink t. szerkesztőseit, sziveskedjenek fenti értesítést az érdekekben teljertartalmulag közölni.
Szerk.

ként tiz-tiz tag be leend irva. az alakulás meg fog történni; a szakosztályok elnökei és alelnökei az igazgató választmány tagjaivá válnak. Bővebb felvilágosítással kívánatra az egylet titkári hivatala (belközéputeza 13. szám, naponta 9—1, vásár- és ünnepnapokon 10—12 óráig) teljes készséggel szolgál.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvártt 1876. október hó 2-án tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Egy pár szerény nézet gazdaságunk fejlődése érdekében. *)

Sokat irnak és beszélnek napjainkban hazánk gazdasági állapotáról s már ezen körülmény is mint kétségkívüli jele az érdekeltségnek — egy lépés a haladásra.

Lehet különbnél különb úgy a theoria, mint a praxis emberei által hangoztatott véleményeket hallani, de fájdalom azon szomorú valóságban mind-

*) Nem oszthatjuk ugyan mindazt, mit a t. szerző állit és kíván, de közreadjnk cikkét azon reményben, hogy ez érdekekben üdvös eszmecsere fog megindulni, melynek lapunkban örömet nyitunk tért.

Szerk.

nyájan megegyeznek, hogy mezőgazdaságunk állapota nem a legjobb lábon áll s még nagyon messze van a tökély azon fokától, hogy okszerűnek, hasznosnak s a kor színvonalán állónak mondassék. A vélemények tehát nem oda irányulnak, hogy a jónál jobb állapotot teremtsenek, hanem első sorban is oda, hogy a rosztat jóvá változtassák.

A rosztat jóvá — igen de hogy? — vannak tudományos ismeretek s számításon alapuló gazdálkodási elveink — példa gyanánt áll előttünk a külföld okszerű gazdálkodása s ma, midőn már a mezői gazdaság tudománya egy számos fényes nevek által képviselt irodalommal bíró külön tudományággá fejlődött, nagyon könnyű a bajt megismerni s gazdaságunknak követésül elveket és szabályokat adni elő.

Teszik is ezt az arra hivatottak s akadnak is követőik, de hogy a jó miért nem lesz kapóssá s miért nem terjeszkedik gyorsabban gazdaszatunk terén a haladás áldása még ott sem, a hol erre alkalom volna — annak oka többek között az, hogy akarunk haladni, de nem tudjuk hol és miként kell kezdeni — még pedig azért, hogy ezen terjesztett elvek s szabályok kevés kivétellel általánosak s a terjesztésökre hivatott közegek, gazdasági tanintézeteink, szaklapjaink stb. működésökben inkább az általánosság, mint a specialitás elvét követik.

Igy például gazdasági tanintézeteinkben előadják szorgalmasan a gazdaság fő- és segédtudományait s a végzett ifjakat e módon szerzett elméleti általános ismereteikkel kibocsátják a világba s szinte el lehet mondani, hogy csak szerencséjüktől függ, ha a körülményeket, melyek közé jutottak, felismerve s szerzett ismereteiket azokhoz alkalmazva értékesíthetik; a szaklapokban gyakran lehet olvasni a vegy-, növény- állat- és élettan körébe vágó vagy az alagesővezés, rétöntözés, különféle újabb találmányu ekék vagy gépek ismertetéséről stb. szóló cikkeket, de ritkábban olyanokat, melyek valamely vidék speciális viszonyaival foglalkozva s azon hely gazdaságában észlelt hibákat tárgyalva, a jobb s hasznosabb gazdálkodásra utmutató véleményeket nyujtanának.

A gazdasági intézeteknek igaz, hogy tulajdonképeni céljuk nem volna, hogy ily helyi érdekdolgokkal foglalkozzanak — s ha az általános ismereteket,

az alapot megadják egy fiatal embernek, elég, — a tapasztalás s ismereteiknek a körülményekhez való alkalmazása teremtenek aztán belőle gazdát — de valjon nem nagyobb volna-e a siker, melyet intézeteink a nemzet anyagi jólléte előmozdításában elérnének, ha például egy erdélyi gazdasági intézetben egyik-másik tanár felemlitené egyes vidékeknek p. o. a Mezőségnek vagy Erdély bármely tájának gazdasági állapotát úgy, a mint jelenleg van s előadott tárgyának azon helyen mily mérvben alkalmazhatóságát fejtegetné.

Az igaz, hogy akkor az illető tanárnak ismernie kellene azon vidéket, mely kelléket gazdasági tanárainktól megkivánni kissé merész kívánság; a kormány azonban — talán nem oly nagy áldozattal — megtehetné azt, hogy egyes önkénytesen vállalkozó tanárokat szünet idején utiköltséggel ellátva, az országba szétküldene. Bizonyosan akadnának a gazdasági tanügyért lelkesülő s azt szívesen hordozó oly tanárok, kik örömmel vennék ez intézkedést, melyből kettős haszon eredne: egy az, hogy szerzett tapasztalataik alapján a vezetésökre bizott ifjúságnak jó tanácsesal szolgáljanak, a másik pedig az volna, hogy útjukban mint szakemberek ugyszólván vándortanári functiót gyakorolhatnának.

A szaklapoknak pedig oda kellene hatni, hogy az ország különböző vidékeiről ne csak rövid gazdasági tudósításokat, hanem egyes helyi érdeklő közleményeket s eszmecseréket közölve, azokból olvasóiknak okulást s helyzetök és érdekeik helyes felfogására nyujtanának alkalmat.

Ha ez így volna, azt hiszem talán jobban tudnók, hol kell a haladást kezdeni s talán nem volna annyi okunk az ugynevezett „régimódi“ gazdáknak mintegy kárörvendve mondani: „Ni ez vagy az a híres váltógazdaság bankrottá tette gazdáját!“ vagy: „maradjunk a régi gazdálkodás mellett, mert nem ér semmit a cifra gazdaság.“

Mert ha van eset rá, hogy egy gazda, ki korszerűleg rendezte be gazdaságát s gazdaságában elméleti ismereteit is értékesíteni akarván megbukik, annak oka csakis az, hogy nem ismerte fel lelőleg a viszonyokat s ujtásait nem azon mérvben alkalmazta, a mint azok megengedték volna.

A gazdaság terén pedig azon „régimódi“ gazdákból álló erős conservatív párt, melynek létezését

tagadni nem lehet, jó volna, ha egyszer-másszor hasznos életjelt adna magáról az által, hogy a gazdasági lapokban elveit kifejtve, azokat indokolná — azt hiszem, bármely lap helyet ad az ily közleményeknek — mert hogy ezen conservatívek alapelve, mely szerint mezei gazdaságunk állapota egy folyvást rongyosodó kabáthoz hasonlítható, melyet a mig ujat vehetnénk, foltoznunk kell olyan folttal s czérnával, a milyen van, nem pedig olyannal, a milyent sovár szemünknek a tudomány s a szomszéd nemzetek példája kínál, nehogy a czérna s a folt túlhaladja a kabát értékét — be kell ismernünk, hogy némileg való.

H. A.

Hántásnak szánt cser-erdőkről.

Az erdőhasználatnak egy új, nálunk nem igen ösmert nemé kezd lendületet venni és minthogy ez erdeink jóvedelmét nagyon fogja emelni, bátor vagyok az erdőbirtokosok figyelmét egy pár sorral igénybe venni.

Az alább elősorolt adatokat részint az „Erdészeti lapok“ 1869-iki III. és IV. füzetjeiből merítettem, részint gömörmezei putnoki birtokos gr. Serényi Lászlónak köszönhetem, ki már több éve, hogy tölgyfa erdeit kéreg előállítására használja.

A cser-erdőt (Schälwald) nem kell összetéveszteni a cserfa-erdővel, mert csakis a tölgy (Stieleiche) alkalmas a hántásra. Ennek héja sima, szürke, fényes és csak addig használható, míg meg nem cserepesedik. Gömörben a fordák 20 évesek, nálunk, hol a talaj és az égalj sokkal előnyösebb, 15 éves fordák elégségesek lesznek. Tegyük fel, hogy egy birtokos, kinek 15 hold fiatal tölgy erdeje van, azt 15 fordába osztva, hántásnak száná, ennek jóvedelme következőképen mutatkoznék:

1 hold erdőből 3 köb öl hántani való fa levágása, meghántása ölenként 7 frt.	21 frt — kr.
Egy köb öl fa ad héjat 7 mázsától 10 mázsáig, vegyük tehát a minimumot 7 mázsát, melynek itten vasutrá vitele kerül a 12 kr. számítva	— frt 84 kr.
összes kiadás	21 frt 84 kr.

Jóvedelem:

3 köb öl per 7 mázsa teszen 21 mázsát, melynek ára itten mázsánként 1. f. 70 kr. 35 frt 70 kr. tehát maradni tiszta haszon egy hordoról 13 frt 86 kr. és 3 öl hasított fa, melyet mint tüzelő fát sokkal jobban fizetnek, mint a hántatlant.

A hántás apriltól juniussig tart, az eladási szerződések pedig közönségesen ősszel kötődnek, miután a bányák jövő évi szükségletüket ilyenkor előre fedezik.

A hántás és szárítás módjára nézt az „Erdészeti lapok“ omlítottam füzérjeire utalok. Vevők, kik eddigelé

legjobb árakat ígértek és legnagyobb mennyiségeket vettek: Knoch bányára Hirschbergben, Szászország, kinek utazója Adolf Klammer Bécs, II. Mühlfelduteza 6, továbbá Budapesten Beimel és Herz czég czime alatt Kanitz Mór.

Gróf Horváth Tholdy Lajos.

Útmutatás a Mezőség kopárainak befásítására.

Irta: **Fekete Lajos.**

(Folytatás.)

Megoldás. E feltétel mellett kell egy holdra évenként az 5. tábla szerint 4608 s így 10 holdra 46080 csemete. A 4. tábla szerint egy ölnyi hosszú horonyból kikerül legjobb esetben 350 egy éves ültőncz; de feltéve, hogy az ültőnczöknek fele 2 éves korában ültetetik ki, ez utóbbiakat ritkább vetésből nyerjük, úgy hogy egy ölnyi horonyból csak mintegy 175-öt remélhetünk. Kell tehát egy éves ültőnczök számára $\frac{46080}{2} : 350 = 66$ öl horony; két éves ültőnczök nevelésére kell $\frac{46080}{2} : 175 = 132$ öl; de mivel ugyanannyi területen kell lenni egy éveseknek is, melyeket még egy évig a csemetekertben visszatartsunk, tehát ez utóbbi számot kétszer kell vennünk = 264, melyhez előbbi 66 hozzáadva, lesz szükségünk a 46080 csemete előállítására 330 folyó ölnyi horonyvetésre.

Ha a hornyokat egymástól 8" távolra huzzuk, akkor egy $\square$ ölbe megy 9 öl horony; és 330 öl horonynak kell $330 : 9 = 37$ $\square$ öl; melyhez még az utak számára is kell adni 6 $\square$ ölet, továbbá számítunk kell arra is, hogy egy vagy más évben a rossz időjárás, pajodok, vagy áskák (lőtetű) a csemeték egy részét tönkre teszik s így tán 40%-kal a fennebbi területet megtoldva, lesz mintegy 50 $\square$ ölre szükségünk.

2. Kérdés. Mennyi mag szükséges évenként ezen csemetekerthez?

Megoldás. Az előbbi megoldás szerint évenként be kell vetni mintegy 66 ölet egy évi ültőnczök számára, mihez kell a 3. tábla szerént: $\frac{60}{130} = 0,51$ $\square$ jó mag. 2 éves ültőnczök számára be kell vetni 132 ölnyi hornyot; de itt két annyit lehet bevetni egy fonttal, mint a 3 tábla mondja, mert kétszer oly ritkán vetünk, tehát 260 öl hornyot s így 132 ölnek beveteményezésére kell megint 0,52 font, mely az előbbivel együtt bőven egy fontot tesz. Ehez még rosszabb magra is számíthatunk és tekintettel a kivesző ültőnczökre, többet nevelünk, mint a kívántató ültőnczök száma, úgy hogy $1\frac{1}{2}$ —2 fontra tehetjük az évi magszükségletet.

3. Kérdés. Mennyi csoportos-tölgy-makkra lesz szükségünk 5 hectáryi terület bevetésére pásztás vetésnél?

Megoldás. A 2. tábla szerint körülbelül $40 \times 5 = 2000$ kilogramm jó magra.

4. Kérdés. Mekkora csemetekertre van szükségünk, hogy évenként abból 10000 darab 3 éves tölgyet nyerhessünk?

Megoldás a metermérték szerint. A 4. tábla szerint egy meternyi horonyból kikerül 20 egy éves ültőncz. Ha a horonyok egymástól 30 centimeter távolságra vannak, egy meteren kapunk 67 csemetét. $10000 : 67 = 149$ meter szükséges tehát ezen egy éves ültőnczök előállításához.

Ezeket ha egymástól 30 centimeternyire eső sorokban és 15 centimeter ültőncztáv mellett szétültetjük, elfér egy meteren 22 db. — 10000 db szétültetésére pedig kell 454 meter.

A következő évben megint ugyanekkora tér lesz szükséges a magoncok szétültetésére, úgy hogy mikor a kert teljesen helyre van állítva, kell benne lenni legalább 10000 egy éves magoncoknak, 10000 két éves, és 10000 három éves ültőncznek. Tehát szükséges legalább $149 + 454 + 454 = 1057$ meter; de ehhez számítva még az utakat, s feltéve, hogy a csemeték jelentékeny része kiveszhet, míg célját eléri s hogy a csemetekert egy részét néha jó kapás növények alá egy évig felhasználni, hogy a gyomok gyökerestől kiirtassanak, bátran szabhatjuk annak nagyságát két annyira, tehát mintegy 2000 meterre vagyis 0,2 hectárra.

Hogy a csemetekert helyének kiválasztásánál, telepí-

tésénél, bekerítésénél mely szabályok által kell magunkat vezetettetni, az az erdei fenyőnél és tölgynél már le volt írva.

Ha a csemetekert megalapított — sőt fiatal ültőnczök alkalmazásánál, avval egyideűleg — be kell keríteni a legközelebb beerdősítendő területet is, ha azt legelő marhától vagy rosz akaratú kártételektől féltünk; mely óvatosság a Mezőségen épűgy, vagy tán inkább mint másutt, szükséges lesz, még a legjobb felűgyelet és törvénykezés mellett is.

A kerítés már maga is visszatartja a károsítani hajlandó embereket, valamint a legelő marhát is s a mellett erélyt kölcsönöz a megkárosítottnak a védelem kezelésénél, valamint támaszt a törvényhatóságok előtt, miután a bekerített helyeken való kártétel súlyosabban büntetetik; nem is említve azt, hogy a bekerítés a területen a vadászati jognak a törvény általi korlátozását kizárja.

E kerítésnek természetesen nem szabad drágának lenni s évenként kell tovább-tovább haladnia az értékkel együtt, vagy jobban azt megelőzőleg.

Legzéltszerűbbnek véljük az ertvények védelmére a következőleg készített kerítést.

(Folyt. köv.)

T A R S A L G Ó.

Kimutatása

a Torda város határán levő ujonnan beállított szőlőknek.

Sorszám	A tulajdonos neve	A szőlőhegy neve	Be van ültetve		Mekkora tér és minő fajokkal van beültetve	Mennyibe került ☐ öl, rigóirozása ☐ öl. kr.
			h.	öl.		
1	Bláha József	Mézesmál	—	950	Riesling	21
2	Stieber József	Mart alatt	—	400	"	18
3	Sándor Kálmán	Mart alatt és Bagoly Kebele	—	582	"	18
4	Szász Sándor	Palosmál.	1	400	Riesling és traminer	20
5	Osztian Gergely	Mézesmál.	—	1240	400 ☐ öl traminer, 640 ☐ öl riesling 200 ☐ öl asztali.	20
6	Osztian Kristóf	Mézesmál.	—	1240	400 ☐ öl traminer 640 ☐ öl riesling 200 ☐ öl asztali.	20
7	Vélits Ödön	Csorgó és Martalja.	4	200	1 h. 700 ☐ öl riesling 400 ☐ öl sauvignon 2 h. 700 ☐ öl közönséges.	18
8	Vélits Sámuel	Mart alatt	1	272	972 ☐ öl riesling 600 ☐ öl olasz riesling 300 ☐ öl asztali.	20
9	Vélits György	Mart alatt Sz. János.	4	160	3 h. 1000 ☐ öl riesling, 200 ☐ öl semillon, 200 ☐ ölsauvignon.	20
10	Vladutz Gyula	Sina.	—	1000	riesl., asztali.	20
11	Viski Gábor	Soos	—	400	Riesling.	20
12	Mezei András	Bagoly	—	152	"	25
13	Dr. Virág Benedek	Vénhegy	1	800	900 ☐ öl traminer, 900 ☐ öl riesling.	20
14	Weress Dénes	Bethlen	—	5	Rajnai riesling.	18
15	Szántó András	Bagoly	—	180	Riesling.	30
16	Wolf Gábor	Mézesmál	—	1390	750 ☐ öl riesling, 440 ☐ öl traminer, 200 ☐ öl asztali.	12

Sorszám	A tulajdonos neve	A szőlőhegy neve	Be van ültetve		Mekkora terület és minő fajokkal van beültetve	Mennyibe került ☐ öl rigolrozása kr.
			h.	öl.		
17	Kovács Mihály	Bagolymál	—	300	Riesling.	24
18	Rédiger Sámuel.	Mart alatt	—	1140	690 ☐ öl riesling, 120 ☐ öl croquant 330 ☐ öl ruländer.	24
19	Debreczeni József	Palásmál	—	250	Riesling.	25
20	Szabó Ferencz	Mézesmál	—	600	400 ☐ öl riesling, 200 ☐ öl traminer.	25
21	Lengyel Ádám	Mézesmál	1	600	140 ☐ öl riesling, 900 ☐ öl croquant 560 ☐ öl muskotály.	20
22	Dulló János	Vorgamál	1	—	Riesling.	20
23	Korodi Imre	Mart alatt	—	470	370 ☐ öl riesling, 100 croquant, és muskotály	16
24	ifj. Gazner Sámuel	Soos	1	700	500 ☐ öl croquant 600 ☐ öl alexandriai musk. 1200 ☐ öl honi.	18
25	Májai István	Csillagmál	—	500	200 ☐ öl riesling 300 ☐ öl traminer.	18
26	Ilyés József	Ujhegy	—	360	Riesling.	20
27	Foris Sámuel	Mézesmál	—	320	Riesling.	20
28	Zeriff Mihály	Sina	—	750	250 ☐ öl croquant 250 ☐ öl lunel, 250 ☐ öl alexandriai muskotály.	20
29	Czakó László	Kukuk	2	1200	120 ☐ öl croquant, 100 ☐ öl alexandriai musk. 2 h. 980 ☐ öl riesling	18
30	Fekete Ferencz	Szindivölgy	—	800	Riesling.	25
31	tanár Nagy Ferencz	Ó-Tárcaza	1	1000	1100 ☐ öl riesling, 500 ☐ öl traminer 500 ☐ öl ruländer, 200 ☐ öl olasz riesling 300 ☐ öl fehér burg.	24
32	Szentpéteri Antal	Mézesmál	—	900	450 ☐ öl riesling, 450 ☐ olasz riesling.	20
33	Timbus József	Mart alatt	—	850	600 ☐ öl risling 250 ☐ öl croquant.	25
34	Harmath Sándor	"	1	200	Riesling.	20
35	dr. Harmath Márk.	"	—	460	Aszt. fajok.	20
36	Szabó József	Alsó mart alatt	—	420	Riesling.	18
37	Rigó Frigyes	Nagy tündér	—	400	Riesling.	18
38	Kleinhempel Adolf	Ó-Tárcaza	—	320	"	20
39	Szentpéteri N. János	Sondaljaja hegy	1	1200	200 ☐ öl muscat lunel, 300 ☐ öl traminer 400 ☐ öl leányka, 1 h. 300 ☐ öl riesling.	18
40	K. Nagy Imre	Sandal	—	1000	Riesling.	20
41	Kovács János	Mart alatt	—	260	"	14
42	Gombos László	Kis fürdő	1	400	1400 ☐ öl Riesling, 300 ☐ öl traminer, 300 ☐ öl muskotály.	20
43	Gazner József	Csorgó	—	240	Aszt. fajok.	16
44	Szigethi Sándor	Mart alatt	1	—	600 ☐ öl som, 400 ☐ öl muskotály 600 ☐ öl riesling.	18
45	Székely Miklós	Mart alatt	—	430	Riesling.	18
46	Nagy Zsigmond	Forduló	—	460	"	18
47	Nagy Miklós	Alsómál	—	100	Asztali.	16
48	Gegesi Sámuel	"	—	120	Asztali.	18
49	Toth Miklós	Mart alatt	—	300	Hazai.	16
50	Székely László	"	—	300	Riesling.	18

Tehát beültetett tér:

Riesling	29 hold	1156 ☐ öl.
Traminer	2 "	240 "
Sauvignon	— "	600 "
Olasz riesling	— "	1250 "
Semillon	— "	200 "
Muscat croquant	1 "	140 "
Ruländer	— "	830 "
Alexandriai muskotály	1 "	450 "
Burgundi	— "	450 "
Fehér Burgundi	— "	300 "
Som	— "	900 "
Leányka	— "	400 "
Közönséges	3 "	600 "
Asztali	2 "	580 "

Összesen . . . 42 hold 197 öl.

Torda város szőlőhegyeiben
 bevan ültetve 355 hold 718 □ öl.
 Ebből rigolirozva a fenteb-
 biek szerint 42 hold 196 □ öl.
 Nincs rigolirozva s ujonnan
 ültetve 315 hold 738 □ öl.

A fenti kimutatást hitelesíti
 Torda, 1876. július hó 10-én

Gazner József, m. k.
 tanácsos.

EGYVELEG.

* Két helybeli laptársunk az erdélyi gazdasági egylet október hó 1-én tartott igazgató választmányi ülésével foglalkozik és az abban történekről nem egészen correct tudósításokat közöl. Részünkről mindig készek voltunk és vagyunk a t. kartársaknak egyletünk ügyeiről tárgyilagosa és hiteles felvilágosítással szolgálni és midőn ezt újból is kijelentjük, egy-szersmint reméljük, hogy jövőre szivesek lesznek közvetlenül a forrásból meríteni.

* „Gazdasági könyvviteli naptár az 1877. évre“ czim alatt koszorus gazdasági irónk Kodolányi Antal egy munkát adott ki, melyet tárgyhalmaz miatt csak jövő számunkban méltányolhatunk tüzetesen és érdeme szerint, de addig is melegen ajánljuk ugy a számító, mint a — fájda-lom nálunk többségben levő — nem számító gazdáknak szives figyelmükbe. Az elsőket sok idővesztegetéstől mentheti meg e gyakorlati munka, az utóbbiak pedig ennek utasítása nyomán bizvást és könnyedén reáterhetnek a szigoru számonkérés egyedül helyes útjára!

* Szép gyümölcs A Csiky testvérek kolozsvári fűszer-és-csemegeüzletében nagyon szép alma és körte-példá-nyok voltak szemlélhetők a kirakatban, melyek mint halljuk szőlé-szeti vándortanár Fekete Pál szőkefalvi gyümölcsészetéből küldettek be. A mennyire örvendünk, hogy az említett üzletu-aj-donosok a belföld nevezetesebb forrásait is felkeresik, annyira sajnáljuk, hogy a fajok elnevezése helyesírás tekintetében szá-mos kifogás alá esik. Tudtunkkal az erdélyi gazdasági egylet kertészeti szakosztályában oly közeget birunk, mely a faj meg-határozás és helyesírásra nézve teljes készséggel, sőt hivatása folytán is bárkinek felvilágosítással szolgál, e készséget azon-ban ugy látszik nem veszik igénybe!

* A kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézetben az első vagyis gyakorlati év növendékei, szept. 30-án tették le vizsgájukat, Vörös Sándor igazgató, Walter Lajos tanár s Tulodji Soma gazd. intéző vezetése alatt a gazdasági, Ritter Gusztáv főkertész alatt a kertészeti s szőlészeti gyakorlatból és örömrükre szolgált személyes meggyőződést szerezhetni arról, hogy e derék intézetben, melyet büszkén magunkénak vallunk, a gyakorlatra nemcsak kellő, de teljes súly is van fektetve, valamint az ifjak készségével, a gyakorlati képtelenségek elsa-játításával és azoknak indokolásával is általában véve nagyon meg voltunk elégedve, sőt többen kiváló értelmesség és ügyes-

ség által tüntek ki. Sajnáljuk, hogy az igazgatóság e vizsga határnapját előlegesen közzé nem tette, mert így ez ugy szől-ván közönség nélkül folyt le, pedig épen ezen vizsga az, mely az intézet helyes irányáról és jeles vezetéséről leghangosabb bizonyoságot tesz. A buzgó intézeti főkertész, Ritter Gusztáv, az intézeti főépület első emeleti olvasó-szobájában mezei és kerti termékekből egy kis kiállítást rendezett, mely a tananya-got sikerülten mutatja be. Láttunk 24-féle újabb vagy nevezetesebb burgonyát, több gabonafélélet és takarmány-növényt kalászbán vagy szálban, néhány fontosabb fűszer-növényt, nevezetesebb gabonákat magban, tök-, dinnye- és ugorka-félé-ket, 24 féle hüvelyeset magban, közte az indiai gramm nevű új — de ránk nézve kétes értékű — takarmány-növényt; van továbbá paradicsom, porré, foghagyma, stb. A nemesítés bemu-tatására 1—2—3 éves nemesítések szolgálnak, egy mellékasztal-on saláta, murok s répagam, valamint néhány napraforgó foglal helyet, a hasznos fűzek legjelesebbjei is fel vannak állítva. A terem közepén egy hosszú asztalon szép kerti növények, kartifioi, olasz és közönséges káposzta, saláta, petrezselyem, murok, stb. foglal helyet; végre a gothai Arnoldi-féle gyü-mölcs-gyűjteménynek példányai: körte, alma és szilva utánza-tok a Lucas-féle osztályozás szerint vannak elrendezve. Az érdekes kis gyűjtemény még néhány napon át látható lesz.

* Személyi hír. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister a dicsőszentmártoni, gazdasági szakosztálylyal meg-toldott és báró Eötvös névét viselő, felső népiskolához a mezei gazdasági tantárgyak- természetrajz és vegytan szaktanitójául egyelőre ideiglenes minőségben kinevezett és az igazgatói teen-dők teljesítésével ideiglenesen megbízott Réti Jánost állo-másán végleg megerősítette.

* „Erdély s különösen a Székelyföld köz-gazdasági jelene és jövője“ czimű, egyletünk buzgó tagja Gróf Schweinitz Gyula által szerkesztett dolgozatot, Bécs és az osztrák magyar birodalom legtekintélyesebb gazdasági lapja a „Wiener landwirthschaftliche Zeitung“ 39. száma kö-vetkezőleg bírálja meg: „E röpiratban Erdély jelenlegi mező-és közgazdasági viszonyainak nagyon érdekes leírását találjuk, mely viszonyok fájdalom, a cseh és morva állapotoktól, melyek-kei a szerző azokat szembesíti, felette elütnek. Szerző a szomu-ru erdélyi viszonyokért a magyar kormányt teszi felelőssé. Többek között egy helyen így szól: Ha az idegen kormány legalább elvül kimondá, hogy mindenki földjét szabadon hasz-nálhatja, hazai kormányunktól méltán megvárhattuk volna, hogy végre valahára keresztül is viszi azon elvet, melynek helyessé-gét és közjogi alapját tán senki sem vonja kétségbe. Daczára az erdélyi gazdasági egylet számos panaszos felszólalásának, mindeddig semmi sem történt, ha csak azt nem akarjuk ide szá-mítani, hogy a tagosítási eljárás megnehezítettett, az urbéri ügyek szabályozatlanul maradtak, a czélszerűnek ígérkező ur-béri törvényszékek pedig feloszlattattak. — De a röpirat — így folytatja bíráló — nemcsak üres szemrehányásokat szór a kor-mány fejére, hanem Erdély mező-és közgazdaságának emelésére határozott javaslatokat is tesz. Szerző az államsegélyhez folya-modik, mert azon nézetben van, hogy oly lakosság, mely an-

nyira hátra van, mint az erdélyi, minden tekintetben, úgy szólván parancsolólag is a culturára lesz vezérrendő. Biráló azután a 25 tételbe foglalt javaslatokat röviden ismertetvén, így szól: „Ezen javaslatok érdemleges oldalát itt közelebbről nem vitathatjuk, annyit azonban megjegyezzünk, hogy több indítványnak keresztülvitele nagyon üdvös lenne, mire nézve persze mindenekelőt szükséges volna, ha a magyar kormány, szerző azon állításának igazságáról meggyőződhet volna, hogy a kormányzás mestersége nemcsak abban áll, hogy parlamenti diadalokat vivjon ki, hanem és főleg abban, hogy az állam érdekében az államért is történjék valami! — Nagyon jellemző a szerző zárindítványa, hogy az erdélyi „gazd. egylet igazgató választmánya. — mely egylet évek hosszú során emlékiratokat készít, véleményeket ad, törvényjavaslatokat szerkeszt, a közgazdaság fejlődése érdekében indítványokat tesz, a nélkül hogy a kormánytól a legtöbb esetben egyáltalában választ, vagy lega-

lább érdemleget nyerne — kérje meg a magas kormányt, hogy az egylet működését némi figyelemre méltatni kegyeskedjék! Mint halljuk, az erdélyi „gazd. egylet Gróf Schweinitz dolgozatát teljtartalmulag elfogadta és a földmivelés ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium elé terjesztette, mire mi csak azt kívánjuk, vajha a tevékeny egylet ezen legújabb beadványa elődeinek sorsábanne osztakoznék! „Éddig a birálat, melyhez netán érdeklődő t. olvasóink szives tájékozásul csak annyit pótolunk, hogy azemlített rőpiratból magyar és német példányok kolozsvári könyvkereskedő Stein János ur utján kaphatók.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Csik-Szereda, Déva, Naszód, Torda és Vajda-Hunyad újabb hetivásáraitól tudósítást nem vettünk; a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Gyümölcs-csemete és szőlővessző eladás. (26) (2-3)

A zámi jószágigazgatóságnál (Zám, az első erdélyi vasut állomása) több ezer legnemesebb fajú

gyümölcs-csemete és jól gyökereztetett szőlővessző

eladó.

☛ Kivánatra részletes árjegyzék díjtalanul és bérmentve nyerhető

Jelzálogkölcsonőket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig 5¼ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett gyorsan eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános
(4) (18-26) „Ipar és keskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvártt, párisuteza, 19. sz. saját ház.
(Értekezhetni személyesen vagy posta utján naponta d. u. 1-4 óráig)

Tauffer Ferencz Kolozsvártt.

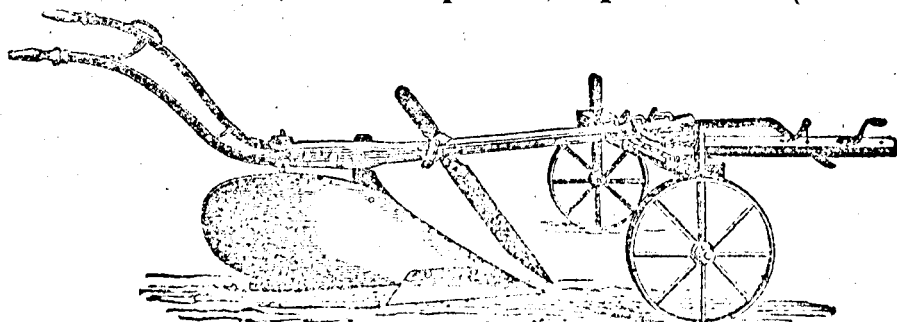
Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplőgépjeit, kézi- és lóerőre uj javítással, Mayer Trieurs konkolyválasztó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(40-52)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitünő

Gubicz-ekéit, ugyszinte magtakaróit, boronáit, rőtörőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kivánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László

(7)

(19-26)

„VICTORIA“ biztosító-társaság Kolozsvártr. (Alapított 1865-ben.)

Forgalmi kimutatása: (1875. december 31.)

Összes bevételek kezdettől (1865)—1874. év végéig	o. é. 19 606,023 frt 99 kr.	Kifizetett károk 1875-ik évben	o. é. 793,469 frt 47 kr.
Bevétel 1875-ik évben	o. é. 2.602,042 frt 73 kr.	összesen	o. é. 7.774.125 frt 74 kr.
összesen	o. é. 22 208,066 frt 72 kr.	Kiosztott nyereség kezdettől 1875-ik év végéig	o. é. 439,738 frt 69 kr.
Kifizetett károk kezdettől (1865)—1874-ik év végéig	o. é. 6.680,656 frt 27 kr.	Évi díjbevételek	o. é. 1.000,000 frt — kr.

BIZTOSÍTÁSOKRA TEGYEN FOGADÉL:

- a) tüzkárok ellen (ha villám-csapás által okozottak is) épületekre, gyárakra, készletekre, ingókra stb.
 b) jégkárok ellen, teljes kártérítéssel;
 c) az ember életére, minden módozatokban — és közvetítéssel
 d) a túlélési csoport biztosításokat.

A folyamatban lévő széna és gabonakészlet — biztosítási időnyre különösen is felhívjuk a közönség figyelmét. Biztosítatnak ugyanis tűz ellen mindenféle gabonaműek, asztalok, gabonákban vagy csűrökben, úgy takarmányok is szabad ég- vagy fedél alatt. Nagyobb összegű biztosításoknál, úgy azoknál, kik jégben is biztosítottak és káruk nem volt, vagy olyanoknál, kik épületeiket is együttesen adják fel — különös kedvezmények nyújthatnak.

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a cséplőgépek használata naponként általánosabb lett, minek folytán az elcséplés az oddiginél gyorsabban történik, a „Victoria“ azon kedvezményt léptette életbe, hogy azon felektől, kik gabonáikat géppel csépelltetik, egy havi tartamra is fogad el aránylagos díj mellett biztosítást.

Elcséplés után a biztosítás — ha a rakodási hely és idő bejelentetik; a szemre is kiterjed.

Az ügynökségek utasítva vannak, a közönségnek minden felvilágosításokkal, nyomtatványokkal szolgálni, a biztosításokat felvenni és esetleges kívánságokat ide bejelenteni.

Központi iroda: Kolozsvártr, fűtér 26-ik szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grätz, Prága, Szeben.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindég hiven és pontosan megfelelvén, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

(1)

(20—26)

„VICTORIA“ biztosító társaság.

P i a c z i á r a k .

A héti vásár		Egy hectoliter (=162 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)	
he	ye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n												
Beszterceze	sept.	25.	560	380	390	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	aug.	5.	720	520	440	340	180	400	—	—	—	36
Csik-Szereda	sept.	13.	834	692	550	450	200	500	400	180	125	32
Déás	oct.	3.	780	660	480	—	195	360	520	155	450	32
Déva	sept.	23.	910	710	700	500	1000	540	460	150	136	30
Erzsébetváros	sept.	30.	780	500	440	—	115	440	300	120	300	34
Gy.-Sz.-Miklós	sept.	30.	775	550	425	350	230	425	175	45	—	28
Fogarás	sept.	29.	750	560	400	—	240	440	280	120	360	36
K-Fehérvár	sept.	30.	850	720	524	—	300	460	340	170	300	36
Kolozsvár	oct.	5.	710	520	455	—	192	420	230	150	460	38
M-Vásárhely	sept.	28.	584	352	371	205	200	290	180	40	325	34
Naszód	máj.	9.	540	540	550	330	260	425	150	110	125	30
Nagy-Enyed	sept.	28.	800	650	525	—	260	400	210	50	444	36
N.-Szeben	oct.	3.	730	600	440	380	250	430	175	—	350	38
S-Sz.-György	oct.	2.	800	640	480	360	180	480	180	60	220	30
Szamosujvár	oct.	2.	870	475	525	—	210	410	300	75	400	30
Sz.-Régen	sept.	28.	730	465	467	332	180	340	300	120	230	32
Sz-Udvarhely	sept.	25.	780	560	520	—	250	450	250	50	200	32
Torda	sept.	23.	780	600	375	—	180	250	180	90	367	—
V.-Hunyad	sept.	16.	790	580	500	—	—	500	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	széri hirdetésekor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1 ¹ / ₁₆ lap	11	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
3 ¹ / ₁₆ „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	150	—
1 ¹ / ₈ „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
3 ¹ / ₁₆ „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1 ¹ / ₁₆ „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

T A R T A L O M :

Felhívás az erdélyi gazdasági egyesület összes tagjaihoz. — Egy pár szerény nézet gazdaszatunk fejlődése érdekében. — Hántásnak szánt csererdőkről. — Utmutatás a Mezőség kopárainak befásítására. — Társalgó. — Kimutatása a Torda város határán levő ujonnan beállított szőlőknek. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi-árak.